

LO CRIT D'ESPANYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

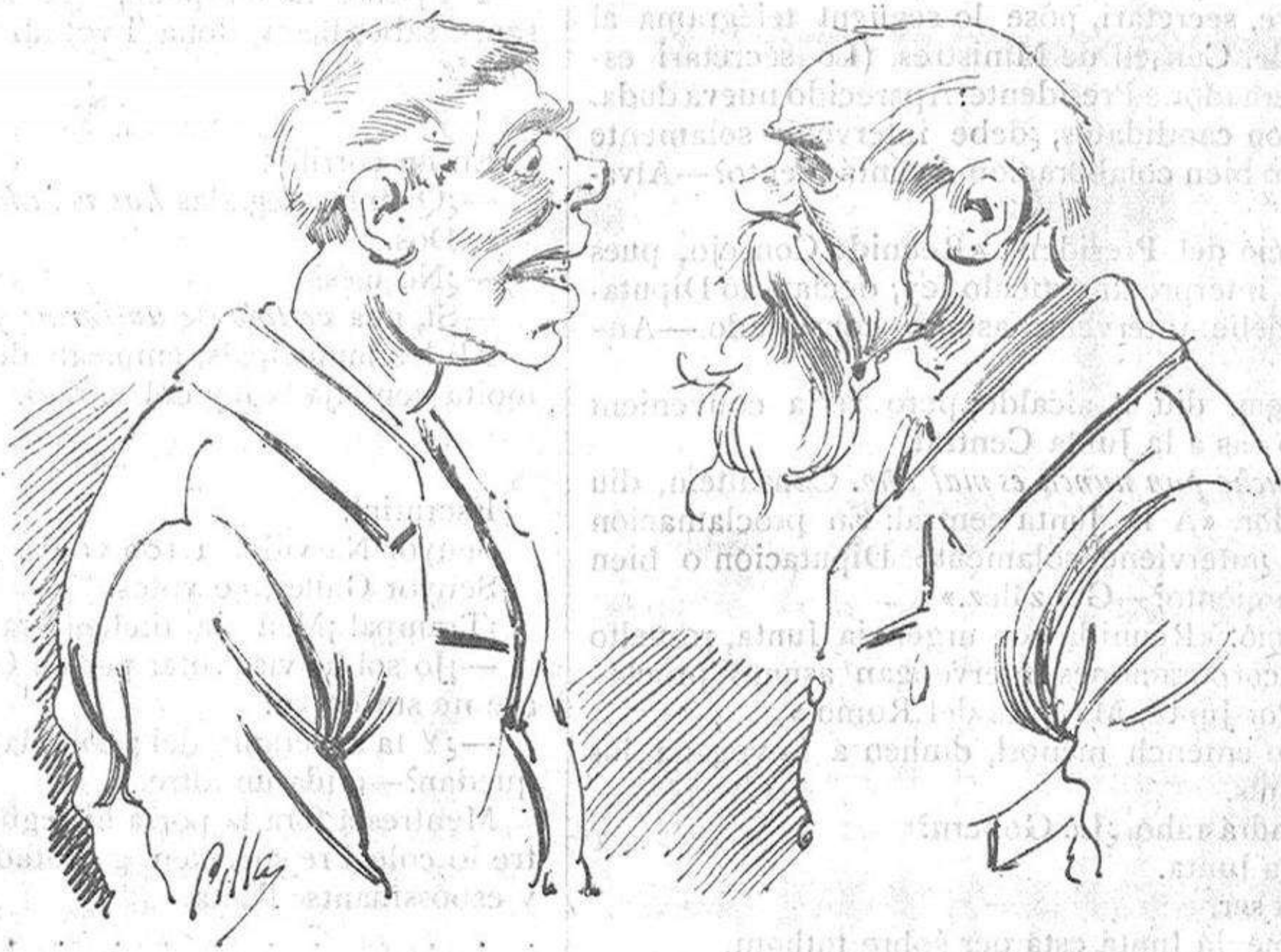
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre.	1	pesseta
FORA:	1'25	,
ULTRAMAR Y EXTRANJER		
Trimestre	2'50	pessetas
Número corrent: 5 céntims.		

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
 RÒNDA DE LA UNIVERSITAT N.º 14
 APARTAT DE CORREUS 147
 Teléfono núm. 1150
 Número atrassat: 10 céntims.

SUSCEPTIBILITATS

—Vaig veurer *La Boja*, ahí.
 —Escolta, qu' ho dius per mí?

—M' extranya, porque los servidores del Municipio cumplen ab lo seu deber.

—Quan se tracta del partit de sa senyoria, no ho nego.

—No s' estableixen diferencias ni 's fan excepcions.

—Ho nego. No 's veritat.

—Crido al ordre al senyor regidor.

—Jo crido á la justicia, y no 'm respon.

Lo president. — ¡Silenci! (Grans campanadas.)

— ¡Justicia!

— (Campanada seca; crits de fora á la majoria conservadora; protestas á la minoria. Lo president, tement un conflicte, aixeca la sessió.)

Al desallotjarse diu una veu del públich: Lo sufragi respecta la voluntat del poble y es una garantia de la llibertat.

ESCENA III

(Representa lo despaig del governador. Aquest conferencia al l'alcalde. Tenen á la má un exemplar de la ley.)

Diu lo governador.—Aquest article es fosch, no entench lo seu sentit.

Alcalde.— ¡Aquest no més! ¿Y 'ls altres?

—Bé, que ressolém. Després d' haver examinat la ley, encare no sabém si es l' Ajuntament ó la Diputació qui deu resoldre lo cas.

—No tením més remey que consultarho á Madrid.

—Conformes; pero avuy s' ha de publicar l' edicte, segons la ley, porque las elecciones de diputats provincials son á sobre, y faltém gravement.

—No importa. Un altre vegada que tinguen més explicaderas.

—A veure, secretari, pose lo següent telégrama al President del Consell de Ministres. (Lo secretari escriu.) «Governador á Presidente: Aparecido nueva duda. Proclamación candidatos, ¿debe intervenir solamente Diputación ó bien colaboración Ayuntamiento?—Alvarez.»

Contestació del President: «Reunido Consejo, pues yo no sabía interpretar artículo ley, declarado Diputación sola debe intervenir asunto consultado.—Antonio.»

—Respirém, diu l' alcalde; pero sería convenient consultar lo cas á la Junta Central.

—*Por mucho pan nunca es mal año.* Consultém, diu lo governador. «A la Junta central: En proclamación candidatos ¿interviene solamente Diputación ó bien con Ayuntamiento?—González.»

Contestació: «Reunida con urgencia Junta, resuelto que ambas corporaciones intervengan asunto proclamación.—Por Junta, Marqués del Romo.»

— ¡Are ho entench menos!, diuhen á la vegada los conferenciants.

—Quí tindrà rahó. ¿Lo Govern?

— ¡No! La Junta.

—No pot ser.

—Sí, home, la Junta está per sobre tothom.

—L' alcalde desesperat agafa 'l sombrero y toca 'l dos.

Al sortir á la porta lo crida ab urgencia lo governador y li diu:

—L'ordenansa me dona un nou telégrama que anuncia una real ordre que resolt nostre cas.....

— ¡Ca!

—Calma..... de distinta manera que lo Govern y la Junta havían dit.

—Y donchs ¿quí proclamará los candidats?

—..... Lo diable.

ESCENA IV

(En qualsevol carrer.)

—Peró, Toni, ¿no diuhen que lo sufragi descansa en la voluntat del poble?

— ¡Quín dubte tél, diu un aprenent de sabater, que 's diu Pere.

—Ja, ja, are vinch de la Diputació y he vist que tot va á la sort. Se sortejan los interventors, los candidats, etcétera. Tot se sorteja, y ¿la voluntad del poble?

— ¿Qué no la respecta la ley?

—No ho nego; pero no se 'ns fía.

Además, encare no sé si sabs que las urnas han de ser de cristall.

Tenint més ventaja per los electors.

—Ho crech; se trencarán més abiat. La partida de la porra ja ne tindrà de sobras portant bastó.

ESCENA V Y ÚLTIMA

(Un collegi electoral.)

A la entrada de la porta li diuhen á un elector:

— ¿Té papeleta?

— ¡No!

— ¿A quí vota?

—A don Pau Nasvidal.

—Donchs tingui, corri, entri (li dona una candidatura federal).

Y 'l pobre monárquich, que la ley li permet votar sense saber llegir, dona 'l vot ab un enemich del *seus ideals*.

*.

En un corrillo:

— ¿Quántas vegadas *has votado*, Giménez.

—Dos.

— ¿No més?

—Sí, una *vestido de uniforme y altre de paisano*.

Ab los municipals, empleats de brigadas, etc., hi té molta ventatja la ley del sufragi.

*.

Escrutini:

Senyor Nasvidal, 1.100 votos.

Senyor Gallés, 50 votos.

¡Trampa! ¡Mentidal! diuhen grans veus.

— ¡Jo sol he vist votar per en Gallés 159 electors, y are ne surten 50!

— ¿Y la soberanía del poble, la llibertat, la ley, cóm quedan?— crida un altre.

Mentres á fora la porta hi regna aquest esbalot, dintre lo collegi reparteixen garrotadas, trencantse l'urna y esbossinantse l'acta.

Al arribar aquí la comedia, surt un actor y diu:

«Demano al públich que dispensi á la empresa, que ha tingut que suspendre la funció per haverse indisposat la primera actriu: *donya Sinceritat electoral*.

(Xiulets y tronxos; crits de fora; escándol infernal.)

(Cau teló.)

EQUIS.

SIMILS

¿En qué se semblan los republicanos á las escombrarías?
 En que 's tiran al carrer.
 ¿En qué se semblan los gossos á los toreros?
 En que portan cua.
 ¿En qué se semblan los alcaldes á los carreteros?
 En que tenen vara.
 ¿En qué se semblan los periódichs á los cafés?
 En que tenen columnas.

B. BAUSÁ.

Lo diumenje próxim tindré m'ocasió d'assistir á la primera representació del sufragi universal.

Per la meua part confesso que al assistirhi pendré certas precaucions.

Perque segons totas las noticias, las próximas y primeras elecciones serán molt fecundas.

En garrotadas.

~

Per de prompte los conservadors intervenen en majoría en casi totas las secciones.

Lo qual ab l'auxili dels municipals, escombriayres y alguns difunts treuran de la fosca algun diputat provincial.

Pera vaticinar lo seu triunfo no se necesita ser cap saragossá.

~

Peró no ho encomanin tot per aixó á donya Sinceritat electoral, perque la atmósfera política amenassa pluja.

Y plourá ¡viva Deu! si hi há urnas de doble fondo, escamoteix y municipals que votin mitja dotzena de vegadas.

~

A mida que avansa lo período d'elecciones aném prenent nota dels florncos que té 'l sufragi.

Passe que 'ls seus articles no se entenguen y que estiguen escrits en *gringo*, y passe que 'ls conservadors preparin lo terreno ab tota *legalitat*.

Peró lo que no pot passar es lo de Pontevedra.

Allí hi há un districte ahont desde 'l número 273 á 350 tots los electors son párrocos, á pesar de que 'l partit no té més que 50 electors escasos.

Y encare aixó es poch.

Lo més graciós es que de tots aquestos capellans ni

hi há 32 que no saben llegir ni escriure, segons cantan las llistas *ad usum*.

Més barbaritats no es possible trobarlas.

Sacerdots sense saber de lletra no s'estilan.

Perque encare que prometessen lo vot als conservadors, lo mateix Cánovas se resistiría á ordenarlos, si tingués semblant jurisdicció.

~

En altre districte de Bilbao hi há en las llistas *jornalers* que tenen carrera.

Deurá ser que las carreras haurán vingut á menos en aquell país.

Perque trampejar d'aquesta manera es massa barra. Encare que la necessitat fá fer moltes cosas.

~

D'aquest embolich de cordas ne diuhen sufragi universal.

Lo nom no li quadra.

Valdría més dirne joch dels disbarats.

~

Un periódich de l'olla diu que un cert Marqués, candidat conservador per Vich, ha de guanyar encare que no sia més que per agrahiment als favors que 'ls electors tenen rebuts d'ell.

Confessém ingenuament que no 'n teníam noticia.

Los únichs serveys que ha prestat y que sápigam lo públich son dos:

Fer nombrar canonje á un germá seu y delegat de Hisenda á un altre també germá.

Y aquestos favors podrá agrahirlos la familia; pero lo districte.....

Lo día 28 del passat mes de novembre fallesqué en aquesta ciutat, després d'haver rebut ab gran fervor tots los Sants Sacraments, donya Mercé Oller, viuda de Gironella y tía de nostre estimat Director senyor Oller, á qui la Redacció de LO CRIT D'ESPANYA dona lo més sentit péssam, suplicant al mateix temps á tots nostres lectors preguin per l'ánima de la finada. R. I. P.

Barcelona.— Imprenta de Fidel Giró, Córtes 212 bis.

LA CARCAJADA

Semanario festivo; político y literario.—Director: D. Francisco de Paula Oller.—Con retratos y caricaturas en colores, por Ramón Cilla, Melitón González, Paciano Ross, etc. Verá la luz desde el mes de Enero de 1891, en el mismo tamaño y precios de suscripción de LO CRIT D'ESPANYA, y números sueltos á 5 céntimos en todo España. *Se admiten suscripciones en esta Administración.*

Tant en lo mon he cridat.....
he fet tanta y tanta arenga,
que, mireus com tinch la llenga,
ja no es llenga, es un barat!

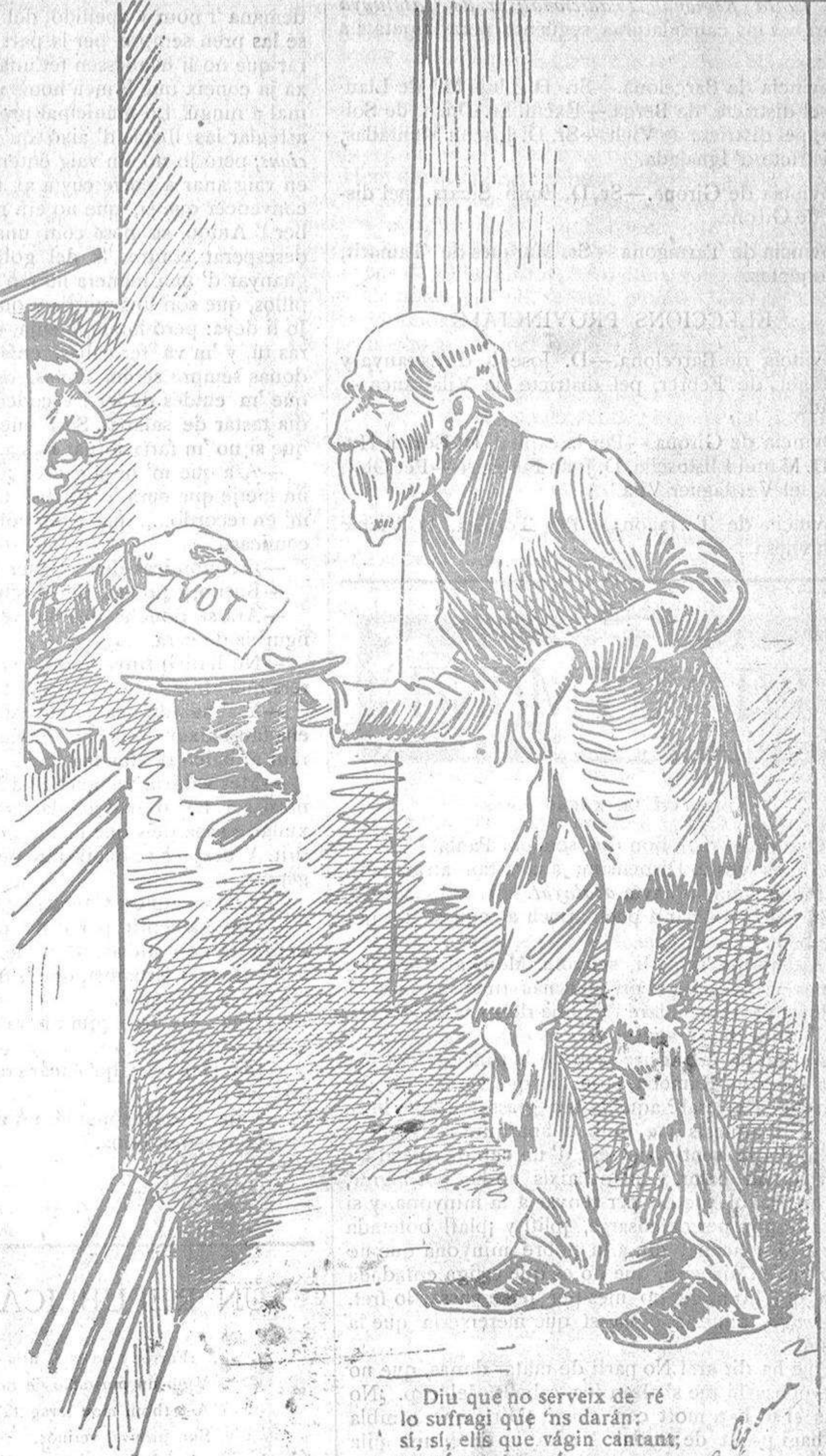
Son del zoològich estat
los mes cobarts animals;
aixís son los liberals
en las horas de combat.

Diu que á América 'ns morim
també de gana... Bè, sí.....
pero mes pitxor aquí!
que ni ahont caure morts tenim.

Mentras ells governarán,
no cal que rumihis, Joan.

Diu que no serveix de ré
lo sufragi que 'ns darán;
sí, sí, ells que vágin cantant;
ara sí que soparé.

ELECCIONS

La Junta Regional Tradicionalista de Catalunya ha aprovat las candidaturas següents pera Diputats á Corts.

Provincia de Barcelona.—Sr. D. Lluís M.ª de Llauder, pel districte de Berga.—Excm. Sr. Duch de Solferino, pel districte de Vich.—Sr. D. Joseph Muntadas, pel districte d' Igualada.

Provincia de Girona.—Sr. D. Emili Sicars, pel districte de Girona.

Provincia de Tarragona.—Sr. Marqués de Tamarit, per Roquetes.

ELECCIONS PROVINCIALS

Provincia de Barcelona.—D. Joseph d' Espanya y D. Manel de Febrer, pel districte de Vilafranca — Igualada.

Provincia de Girona.—Per la capital, D. Enrich Huguet, D. Manel Llistosella, D. Juan Puigvert.—Per Olot, D. Miquel Verdager Vila.

Provincia de Tarragona.—Per Tortosa, D. Víctor Joseph Olesa.

--Ara que 'm parla de municipals. ¿Que no sab qué 'm va passar l' altre dia? Se 'm presenta un *Guerras* á casa meva, y sense dirme ase ni bestia, me demana 'l nom y apellido del Antón, y com un hom se las pren sempre per la part dolenta, me vaig figurar que no li haguessen fet una malifeta; ¡vosté mateixa ja coneix que 'l meu home no es *incapás* de fer cap mal á ningú! Lo municipal prou me deya que era per arreglar las llistas d' aixó qu' ara hi há, de las *alacions*; però jo no 'm vaig entendre de romansos, y me en vaig anar á corre-cuyta al taller, fins que 'm vaig convencer que sí, que no era res. Aixís que ho va saber l' Antón, se posá com una furia, cridant com un desesperat contra 'ls del govern: ¡que si no poden guanyar d' una manera ho fan de l' altral ¡que son uns pillos, que son uns murrís y que patatim que patatam! Jo li deya: però home, menja, deixals estar, qué hi faràs tú, y 'm va fer callar, enfadat, dihentme que las donas sempre serém donas, que més haguera valgut que 'm cuidés de fer l' escudella millor, que no es podia tastar de salada. Sort que jo no l' escolto, ¿sab? que si no 'm faria tornar tísica.

—Ara que m' hi fá caure: ¿que no ho sab que hi há un metje que cura 'ls tísichs? Un que 's diu.... ara no m' en recordo.... que 's diu com lo carbó de las cuynas cómicas.

—¿Económicas deu volguer dir?

—Bueno, sí; que 's diu Koch.

—Ara sí, donchs, que no veurém aquestas caras de figurins de cera.

—No li dich tinya, quíns *pantoches* corren pels carrers que ab la cara no més ja fan pena de mirar.

—Y s' haurán acabat aquests gomosos que sempre ens fan baixar de la cera, encantats tot lo sant dia mirant al balcó d' alguna bleda.

—Més valdria qu' anessin á la *Noblesitat* á estudiar; no pas á fer lo badoch darrera las xicotas y anar á xiular á casa dels que manan, com van fer los de Madrid. Y després se queixarán porque 'n Cánovas té mal génit.

—¿Quí es aquest Cánovas? ¿Algun municipal?

—¿No ha sentit parlar de 'n Cánovas? y qu' *adrasada* está de noticias, ¡Deu me perdoni! Es el qu' ara mana d' aquí Espanya; que 'l meu home diu l' entreurán antes de Nadal.

—Una, dos, tres, ¿quín hora toca?

—Las dotze.

—¡Ay Deu meu, qu' encara m' haig d' arribar á comprar las pastas!

—Vaja, ja enrahonarém un altre dia; *pásino* bé.

—Que estiga bona.

—Espressions.

—Gracias.

JAUME VILAR.

(DIÀLECH DE XAFARDERAS)

—¡Que tinga molt bon dia, senyora Paula!

—¡Ah, es vosté! Dispensim; anava tan atrafagada, que ni menos me 'n havia *atalayat*.

—Sí, pot ben á nar á poch apoch ab aquest fret que fá que pela.

—¡Ay, no me 'n parli, senyora Mónica! Passo uns días més rabiosos.... Miri quín nas tinch més plé de panallons; abiat semblaré l' home dels nassos que sol sortir l' últim dia d' aquest mes.

—¡Ay, no 'm fassi riure, que no 'n tinch ganas! Fes com la senyora Ramona, aquella que viu al pis del davant de casa, ¿sab? aquella tan grassa.... que 'l seu home es d' aquests que diuhen anarquistas. Donchs sí, tot lo dia la sentirá corrent d' un cap de pis al altre per agafar calor, y quant aixís no ho pot lograr, busca qualsevol pretext per renyar á la minyona, y si aquesta respon per defensarse, ¡plif! y ¡plaf! bofetada que te *crió*, y acabat diu á la pobre minyona que no plori y que la dispensi, que no es que estiga enfadada ab ella. que ho ha fet no més per ferse passar lo fret.

—¡Amigo, aquesta dona sí que mereixería que la matessin!

—¡Qué ha dit ara! No parli de matar donas, que no més de pensarhi me s' alsan los cabells del cap. ¿No sab pas si n' han mort cap avuy? ¡Miris que sembla que s' hagi posat de modal! A casa ja tinch una pila aixís d' «últimas horas», que las guardo per quant lo noy gran torni de soldat. Jo no sé per qué no vigilan los municipals.

UN REPUBLICÁ MODELO

Farreny de cara, ulls de gos,
Y ab un mostatxo de rata;
A tothom mou seragata
Son natural verinós.

Blasfema com un dimoni,
Y té sentiments ruíns;

Tant, que la gent pe'ls camins,
Fa pas, sempre, á l' Apoloni.

Viu tot sol com una bestia,
Per no volguerlo cap dona,
Y sembla que de persona
No se 'n prengui cap molestia.

Com un porch, jamay treballa,
Bo y tombat de panxa al sol,
Y á la nit com un mussol
Fa 'l terror de la quitxalla.

Mou escándols, perque crida
Com un boig si está begut,
Y així 'l troban aijagut
L' endemá en alguna *eixida*.

Va contra del qui governa,
Sas ideas avansadas,
Y n' ha fet moltes vegadas
Tribuna de la taberna.

Sols tracta de ciutadans
A la gent de sa calanya,
A qui 'ls diu que 'ls mals d' Espanya
Los han dut los capellans.

Es gefe dels anarquistas,
Per *honrat* y *conseqüent*;
Y á valent..... ¡oh! per valent,
Ha matat deu mil carlistas.

Persó en ell la democracia
Té una esperansa formal.....
Puix no en vá es corresponsal
De *La Campana de Gracia*.

JOAQUÍM PALOMA Y JORBS.

LO SUFRAGI UNIVERSAL

Comedia bufa en un acte y en prosa.

ESCENA I

(Representa lo Congrés de Diputats de Madrit. Nume-
rosa concurrencia en los banchs de la majoria, escas-
sa en los de la minoria y gran animació en las tri-
bunas del públich.)

Té la paraula en Sagasta, que *á la sazón* era presi-
dent del Ministeri. Desempenya lo seu paper en los
següents termes:

«Senyors diputats: Ja hem enraonat prou; ha arribat
l' hora de fer algo práctic per la llibertat en qual
nom governém, per la llibertat que vol lo poble y que
necessita Espanya pera que sia digne, gran, próspera
y felís com en los temps passats. (*¡Je, je! Allavors no
hi havia llibertat, diu una veu de la majoria*).

«No importa, continuá l' orador; Espanya necessita
llibertat, y aquí estém nosaltres disposats á donarli.

»Lo poble, senyors diputats, que sempre ha estat un
burro de carga dels partits més ó menos absolutistas,
ha de ser regenerat per la llibertat, ha de tenir drets
com tots los fills de mare, perque pesan sobre ell grans
debers. (*Aplausos*.)

»Lo partit lliberal, que está precisament en lo poder
pera redimir lo poble de la esclavitut ahont gemega
(*aplausos*), ha resolt fins avuy trascendentals proble-
mas. Hem donat la lley del Jurat, que coloca á la cate-
goria de jutjes á tots los fills de la democracia; hem
donat lo matrimoni civil, que encara que perturbará
quelcom la tranquil·litat en las familias, constituheix un
gran avens del lliberalisme; hem donat todas las lliber-
tats, quals noms no vull repetir, perque, mercés á la
civilisació moderna, están escrits ab caràcters indele-
bles en la conciencia del poble. (*Aplausos*.)

»Avuy, donchs, hem de continuar aquest camí de
glorias, encara que també de fatigas. Avuy es lo día
de votar un dels drets més sants y sagrats del poble:
lo sufragi universal.

»¡Santa paraula! ¡No la sentiú cóm ressona, cóm vi-
bra, cóm nos inocular lo més ardent entusiasme en lo
mer fet de pronunciarla?

»En lo llarch debat que hem sostingut, havém reco-
negut de sobras lo que es lo sufragi universal. Per ell
tothom intervindrà, donant lo seu parer en la cosa
pública. Lo poble que paga, que 's lo qui sent las ne-
cessitats, podrá exposar ab los seus sufragis lo que
preté y necessita.

»La lley del sufragi borra l' odiosa diferencia de clas-
ses, nivella lo rich ab lo pobre, lo sabi ab l' ignorant,
lo gran ab lo xich, y en una paraula, tothom se confon
en dols y amigable consorci.

»¡Senyors diputats! Llavors los monárquichs de l' an-
tigalla deyan: «Del rey abajo, ninguno.»

»Y nosaltres dirém, donchs, ab més rahó que ells:
«Davant de la llibertat no hi há classes. ¡Tothom es
iguall!»

Va á procedirse immediatament á la votació del
sufragi.

En efecte, tots los diputats de la majoria se aixecan
y deixan anar un melancólich *sí*, resumen de tota la
seva oratoria. Los de la minoria votan en contra, y 'ls
republicans á favor dels mateixos.

Ab gran gatzara s' aixeca la sessió.

Y..... ja tením sufragi universal.

ESCENA II

(Passa en qualsevol Alcaldía. Reunida la Junta municipi-
pal del Cens, se procedeix á la confecció de las llistas
electorals.)

Un de la minoria lliberal, perque lo partit fusionista
se n' ha anat de bigotis, s' exclama ab los següents
termes:

«Senyors: La lley es clara y precisa, quant menos en
aquest article. Tenen vot tots los majors d' edat que
tinguen dos anys de residencia. ¿Cóm se explica
que se 'm negui l' inclusió en las llistas dels noms que
porto, garantisats ab la documentació corresponent?»

Lo president, conservador.—Sa senyoria no té rahó.
Perque encara que la documentació que vosté porta
está ben despatxada, li falta 'l sello de la tenencia de
alcaldía.

—Peró senyor president, ¿no veu vosté que 'l tinent
d' alcalde 's negá á posarlo?

EN PRENSA
EL
ALMANAQUE
DE LA
BIBLIOTECA
TRADICIONALISTA
PARA
1891
1. Peseta

ANNUNCIIS

Fàbrica
de cotillas de varias classes

— de —

HILLAS DE DUAT

ENVIO A PROVINCIAS

Archs, 4, tenda y Sagristans, 5, 3.ª 1.^a

BARCELONA

GRANS LÁMINAS

DE VENDA EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

RETRATO DE D CARLOS

publicat últimament en Lo CRIT

35 X 48 centímetros: 0'25 pesseta.

Còpia de la fotografia del quadro regalat á D. Carlos en sos días, pe 'ls oficials carlistas catalans.

57 X 42 centímetros: 0'50 pesseta.

Copia del march que tanca la citada su lámina.

42 X 28 centímetros: 0'25 pesseta.

A n' els Srs. Corresponsals se 'ls farà 'l desquento acostumat.

GENEROS DE PUNT

-- de --

GONZALO COMELLA

3, Carrer de la Boquería, 3.

BARCELONA

TANCAT LOS DIAS DE FESTA

ENQUADERNACIONES

en un día luxosas y senzillas en lo taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella.

BARCELONA

Magnífica fotografía

de 47 X 31 centímetros, copia del preciós quadro regalat á don Carlos pels oficials carlistas catalans.

PREU: 3'50 PESSETAS

EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

Se remet franca de ports, y certificada per 0'75 pesseta d' augment.

EL
Estandarte Real

Ilustració
MILITAR CARLISTA

Plas. 7'50 l' any

SE SUSCRIU

en

AQUESTA ADMINISTRACIÓ